

VAT

polityka podatkowa: stawki i zwolnienia

Jarek Neneman

Uniwersytet Łódzki
neneman@uni.lodz.pl

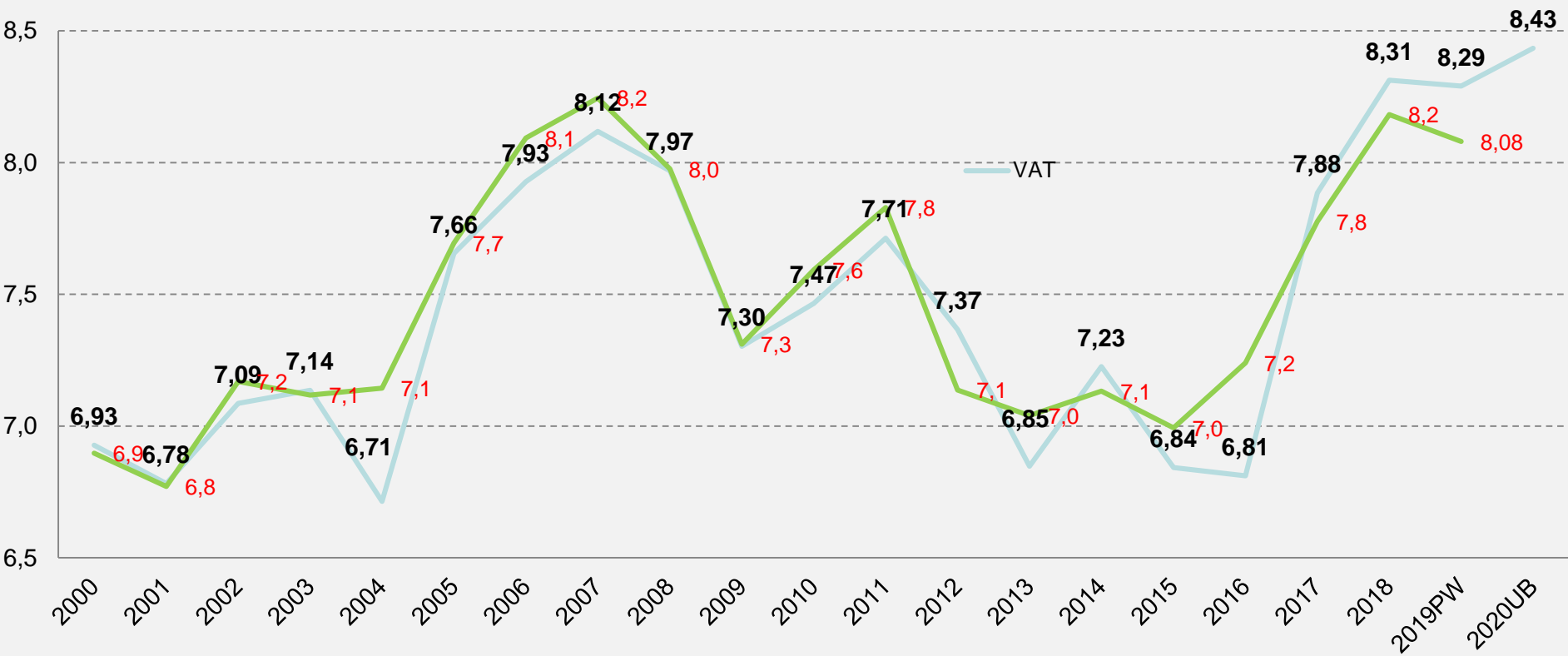
VAT – polityka podatkowa

- Dlaczego VAT?

- efektywność ekonomiczna – neutralność względem produkcji
- niskie krańcowe koszty pozyskiwania środków na wydatki publiczne (koszty ekonomiczne i polityczne)
- dobry *tax-mix*
- inne źródła dochodów mogą się kurczyć (CIT, PIT)
- *money machine*, a ostatnie słowo jeszcze nie powiedziane, bo można:
 - rozszerzyć zakres stawki podstawowej
 - zająć się oszustwami
 - zmniejszyć regresywność (*progressive VAT*)

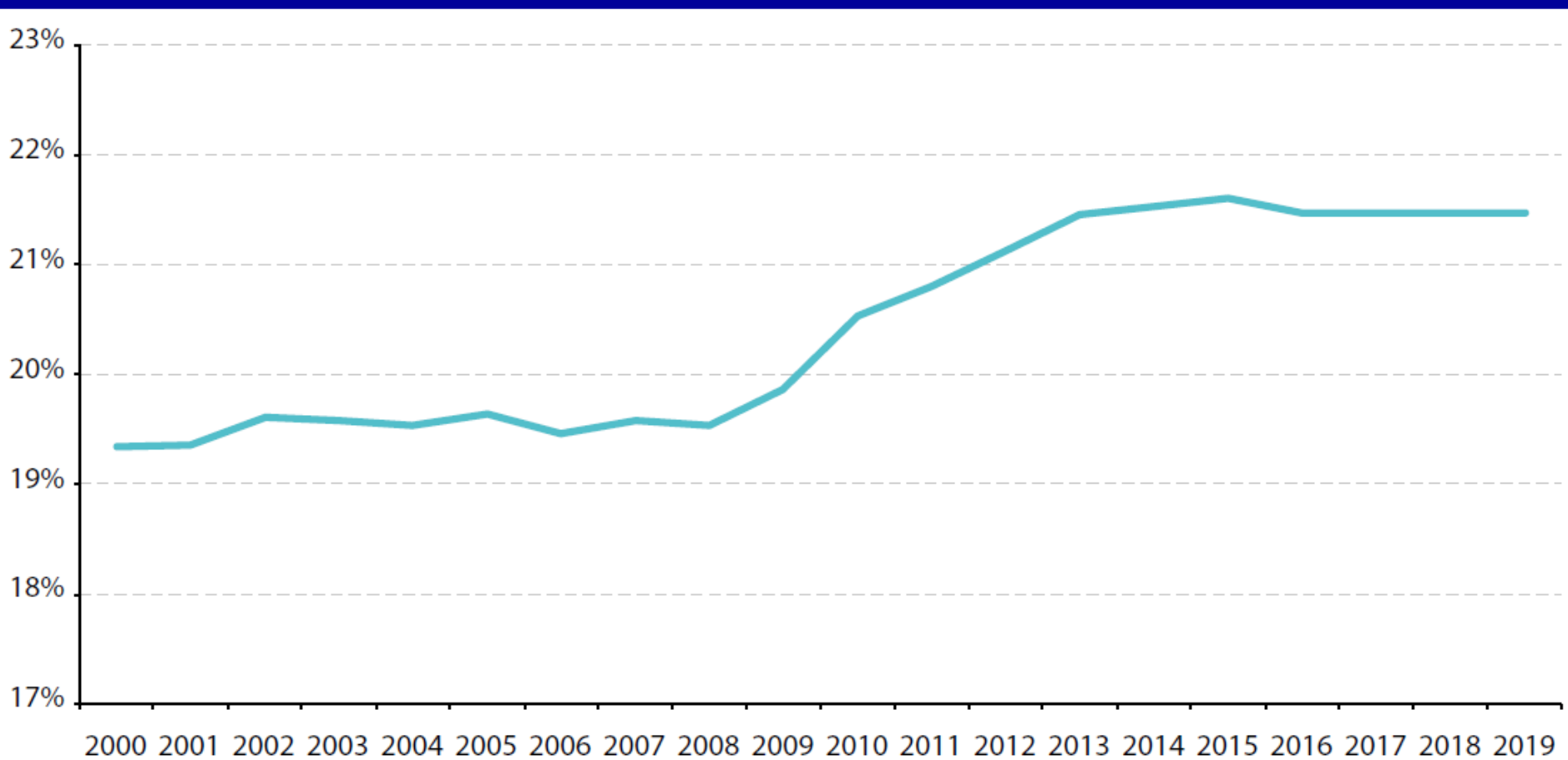
VAT – polityka podatkowa

Share of VAT revenue in GDP (%)

VAT – polityka podatkowa

Stawka podstawowa w UE

VAT – polityka podatkowa

- „Dobry” VAT
 - jedna stawka
 - wysoki (?) próg wejścia
 - ograniczony zasięg zwolnień

VAT – polityka podatkowa

Zwolnienia

- nie ma podatku należnego, ale nie można odliczyć podatku naliczonego, a to jest **sprzeczne z logiką VAT**

VAT – polityka podatkowa

- Zwolnienie z VAT jest dobre, bo:
 - nie powinno się opodatkowywać np. ochrony zdrowia i edukacji
 - trudno określić podstawę opodatkowania (usługi finansowe);
 - koszty są niewspółmierne do dochodów;
 - to upraszcza rozliczenia w sferze budżetowej;
 - to łatwiejszy i tańszy substytut stawki zredukowanej.

VAT – polityka podatkowa

- Zwolnienie z VAT jest złe, bo:
 - wprowadza kaskadowość i zakłóca decyzje produkcyjne
 - zniechęca do *outsourcingu*
 - zniekształca wybory konsumentów
 - jest trudne i kosztowne w administrowaniu
 - faworyzuje import w stosunku do produkcji krajowej
 - zachęca do lobbingu na rzecz dalszych zwolnień
 - sprzyja planowaniu podatkowemu
 - zmniejsza dochody z VAT
 - wydaje się być w wielu przypadkach zbędne

VAT – polityka podatkowa

- Alternatywa dla zwolnienia
 - Stawka podstawowa
 - Stawka ulgowa
 - koszty
 - komplikacje administracyjne
 - Stawka zero
 - koszty
 - komplikacje administracyjne
 - nie można w UE
 - Ryczałt

VAT – polityka podatkowa

Ryczałt jako alternatywa zwolnienia (UK)

- podstawa: łączna sprzedaż
- stawki: 4%-14,5%

Problemy:

- Która stawka?
- Koszty *compliance* mogą być wyższe, bo czasem warto policzyć wedle obu systemów by wybrać lepsze rozwiązanie.

VAT – polityka podatkowa

Próg wejścia w VAT

- Niski, bo:
 - spójny z logiką VAT
 - ułatwia pobór
 - ogranicza szarą strefę
- Wysoki, bo:
 - 15% podatników może dostarczać 85% dochodów
 - Koszty *compliance* są silnie regresywne
 - Ogranicza koszty administracyjne
 - Interakcje z innymi podatkami

Podwyższenie progu mogłoby towarzyszyć ujednoczeniu stawki

VAT – polityka podatkowa

- Jedna czy wiele stawek?

Reguła Ramsey'a

VAT – polityka podatkowa

- Jedna czy wiele stawek?
- Wiele bo:
 - wspiera zatrudnienie w gałęziach pracochłonnych (np. fryzjer) i o niskich kwalifikacjach (np. hotele);
 - *merit goods* (edukacja, kultura i sport)
 - może być efektywne (rynek a produkcja domowa, *Corlett-Hague*)
 - *specific egalitarianism* (np. książki, opera)
 - redystrybucja
 - o ile duże nierówności w dochodach
 - o ile różne wzorce konsumpcji
 - o ile różny udział wydatków na żywność

Argumenty są częściowo sprzeczne

VAT – polityka podatkowa

- Jedna czy wiele stawek?

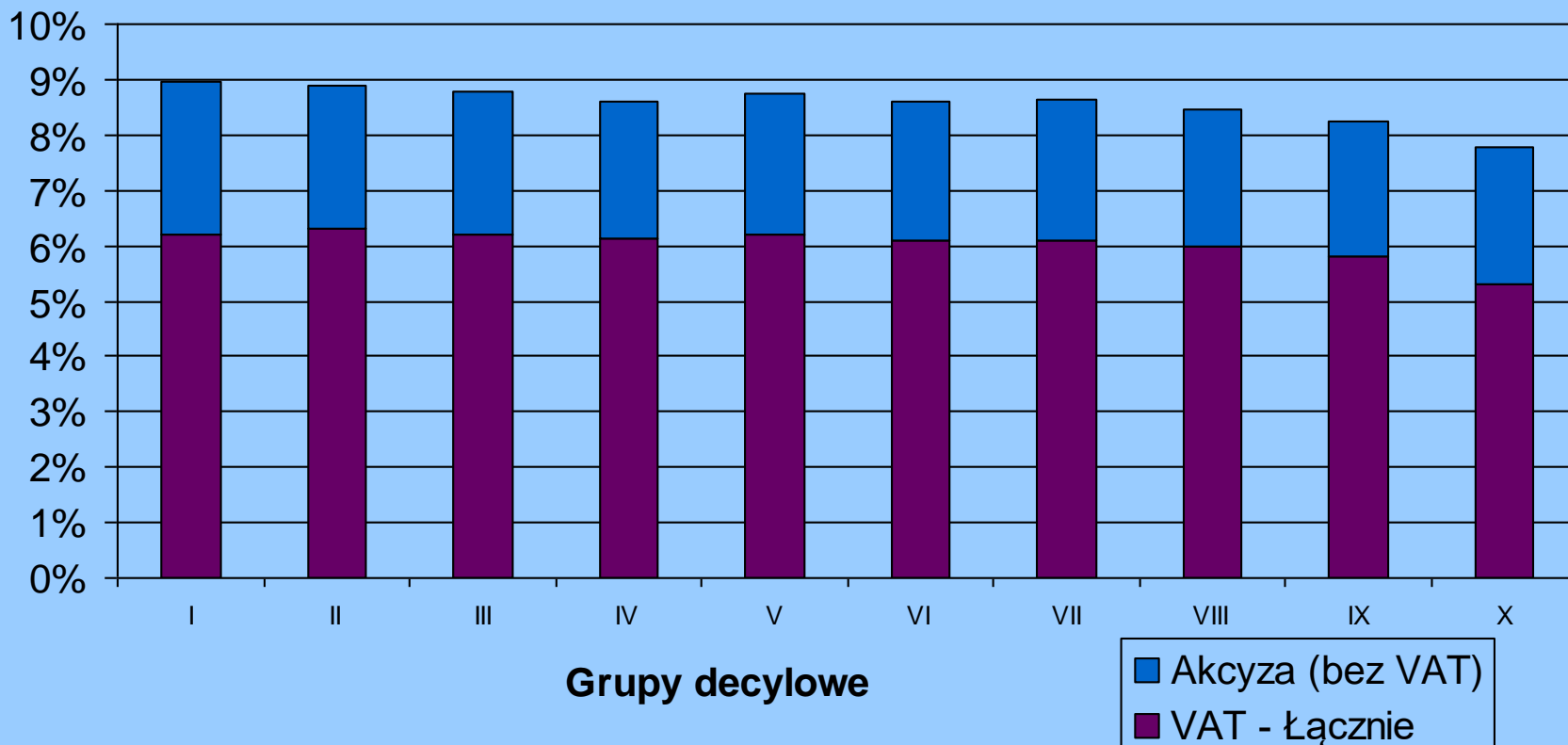
- Jedna bo:

- niższa wtedy stawka podstawowa
- regresywność nie jest tak oczywista jak patrzy się z perspektywy *lifetime income*
- rośnie zbieżność wzorców konsumpcji – nieefektywna redystrybucja via zróżnicowane stawki – są lepsze miejsca w **systemie** na redystrybucję
- system VAT staje się prostszy, np. brak problemów klasyfikacyjnych, a więc niższe koszty
- ogranicza lobbying
- zwiększa stabilność systemu podatkowego
- utrudnia konkurencję podatkową (e-handel i turystyka)
- neutralność w odniesieniu do decyzji konsumenta
- sprawiedliwość pozioma

VAT - refleksje ekonomiczne i polityczne

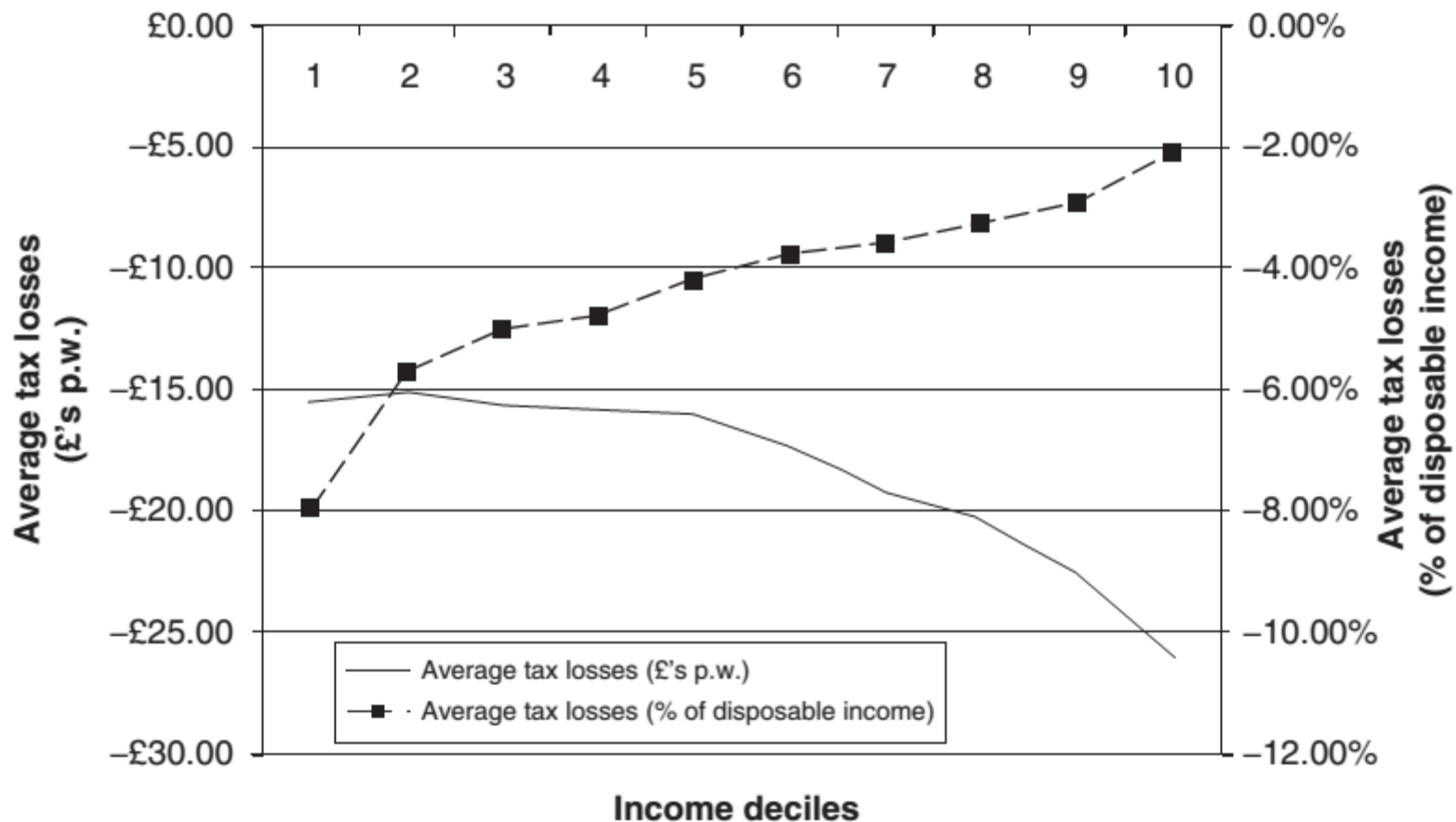
Regresywność VAT - 2001

Udział VAT i akcyzy w dochodzie netto

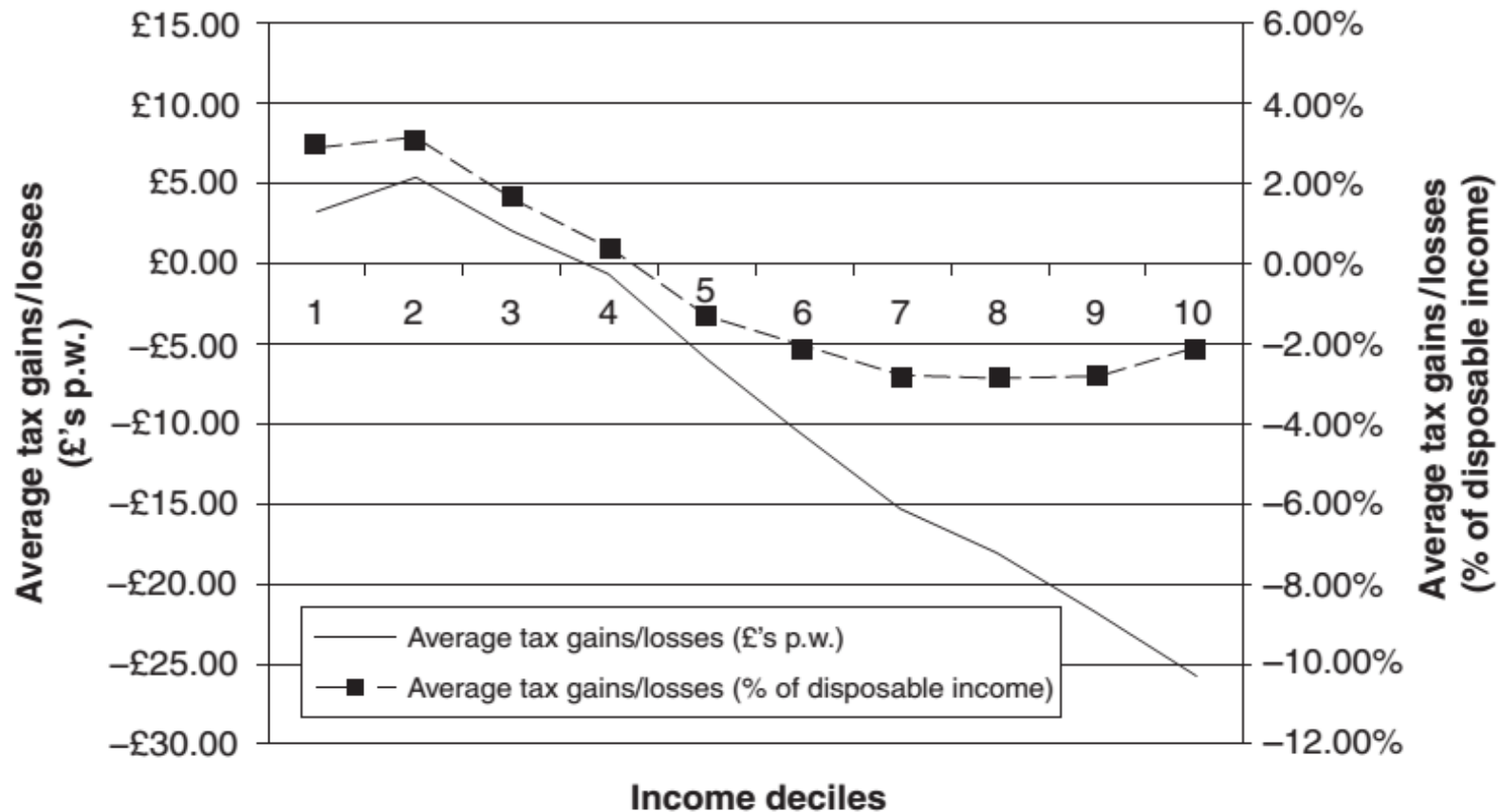
VAT – polityka podatkowa

Ujednolicenia stawki w Wielkiej Brytanii

VAT – polityka podatkowa

Ujednolicenia stawki w Wielkiej Brytanii

VAT – polityka podatkowa

- Jedna czy wiele stawek?

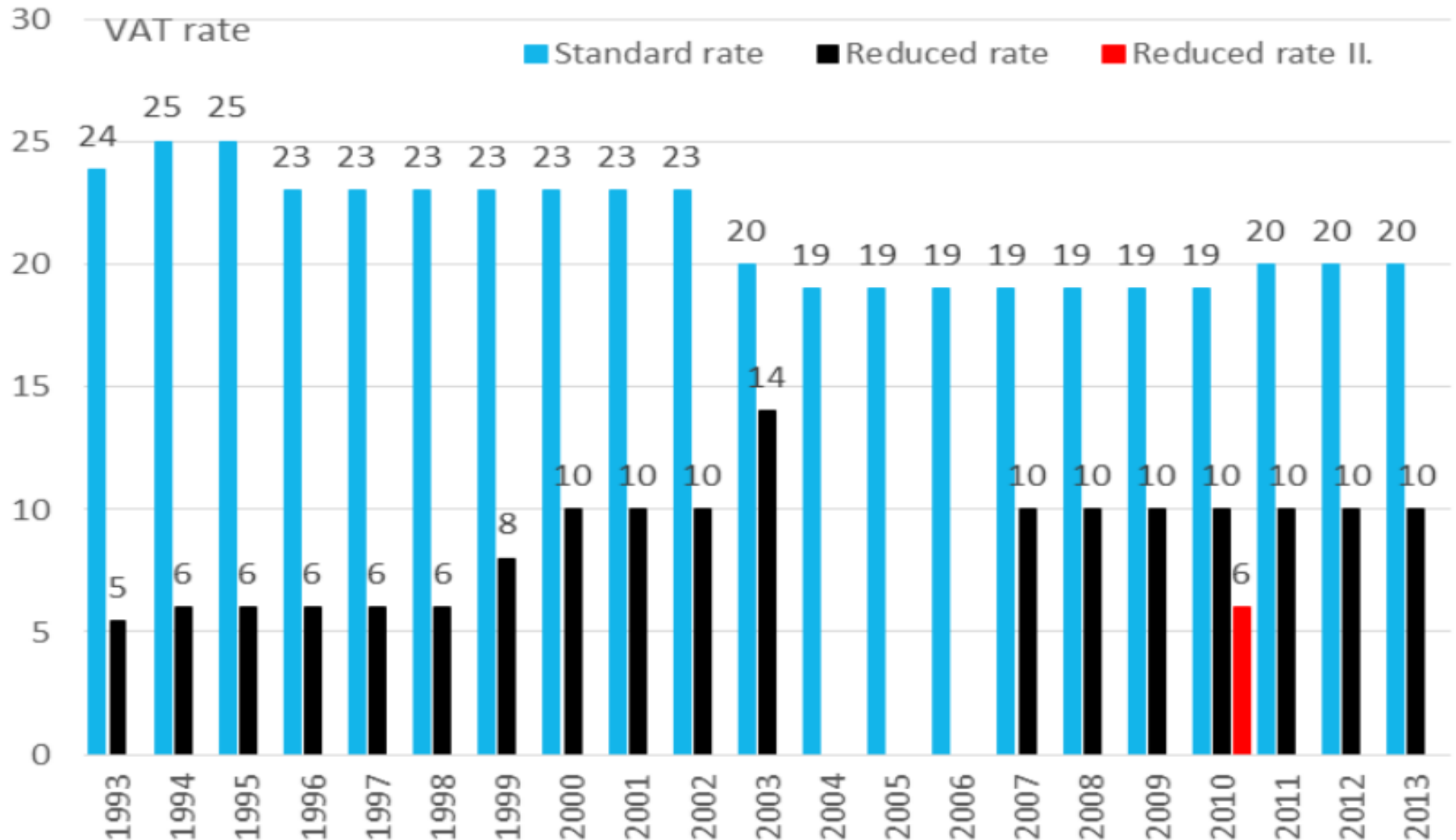
- Czy jedna stawka to trwałe rozwiązanie?

- W Danii (stawka 25%) TAK!

- Na Słowacji (stawka 19%) NIE

VAT – polityka podatkowa

Stawki VAT na Słowacji

VAT – polityka podatkowa

- Jedna czy wiele stawek?
 - Czy jedna stawka to trwałe rozwiązanie?
Czy utrzymałoby się w Polsce?

Dziękuję za uwagę